

Tisková zpráva

Názory veřejnosti na důvody vstupu do politické strany

- ⊙ Obyvatelé se ve větší míře přiklánějí k vnímání vstupu do politiky jako aktu prospěšného spíše jednotlivci, než společnosti, když výrazně vyšší podíl kladných odpovědí mají položky spojené s motivací vedoucí k individuálnímu blahu.
- ⊙ Nejčastěji se respondenti domnívali, že lidé vstupují do politických stran kvůli získání kontaktů (87 %), kvůli získání výhodných pozic a funkcí v budoucnu (85 %) nebo kvůli finančnímu zisku (82 %).
- ⊙ Nejsilnějším důvodem pro vstup do politické strany by podle občanů měla být vůle změnit situaci k lepšímu.

Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 588

Součástí zářijového výzkumu CVVM bylo i téma stranických identifikací a politické participace. V rámci tohoto bloku jsme se mimo jiné zajímali o názory veřejnosti na to, proč lidé vstupují do politických stran a účastní se jejich aktivit¹ a jaké důvody pro případný vstup do politické strany občané považují za správné.

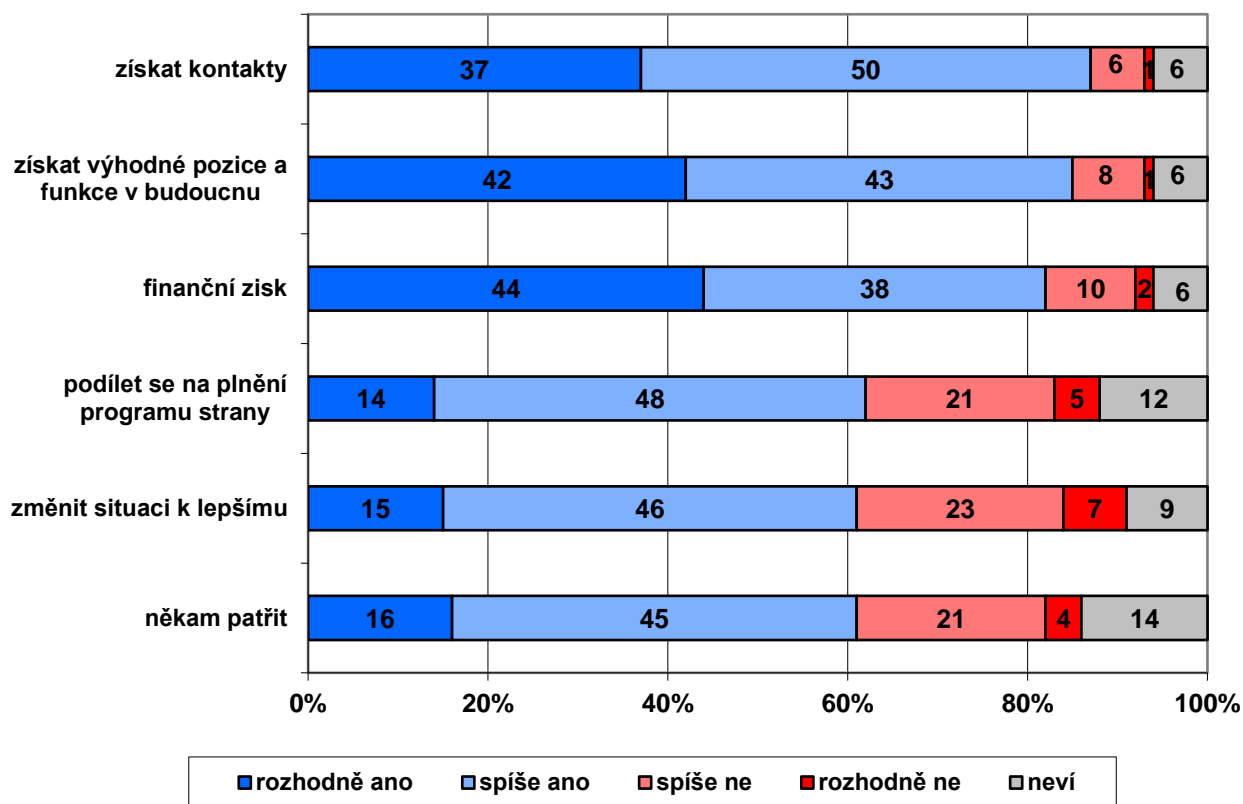
Jak ukazují výsledky v grafu 1, všechny předložené důvody připadaly českým občanům jako relevantní, když kladnou odpověď vždy zvolila nadpoloviční většina dotázaných. Nejčastěji se respondenti domnívali, že lidé vstupují do politických stran kvůli získání kontaktů (87 %), kvůli získání výhodných pozic a funkcí v budoucnu (85 %), nebo kvůli finančnímu zisku (82 %). V případě získání výhodných pozic a funkcí a finančního zisku je také nejvyšší podíl rozhodně kladných odpovědí, které tvoří více než dvě pětiny všech odpovědí. Jak je vidět, obyvatelé se ve větší míře přiklánějí k vnímání vstupu do politiky jako aktu prospěšného spíše jednotlivci, než společnosti, když výrazně vyšší podíl kladných odpovědí mají položky spojené s motivací vedoucí k individuálnímu blahu. Nicméně ani ty spojené s prací pro společnost nejsou odmítány, i u těch je podíl kladných vyjádření nadpoloviční, ovšem podíl rozhodných odpovědí již zdaleka není tak vysoký, což značí, že přesvědčení o nich je slabší.

Více než tři pětiny občanů (62 %) si myslí, že lidé vstupují do politických stran, aby se podíleli na plnění programu strany, aby změnil situaci k lepšímu (61 %) a stejný podíl dotázaných byl přesvědčen, že důvodem vstupu do politické strany je touha někam patřit.

Při hodnocení důvodů, jaké mají lidé pro vstup do politické strany, se ženy o něco častěji přiklonili k výroku, že je jím především snaha změnit situaci k lepšímu. Náзор, že důvodem je především finanční zisk se častěji objevil u lidí se základním vzděláním, vysokoškolsky vzdělaní respondenti naopak častěji zmiňovali snahu změnit situaci k lepšímu. Dotázaní s dobrou životní úrovní a lidé, kteří se na škále politické orientace přiklonili k pravici, mezi důvody ke vstupu do politické strany častěji uváděli snahu změnit situaci k lepšímu, snahu někam patřit a touhu podílet se na plnění programu strany.

¹ Znění otázky: „Občané mohou v místě svého bydliště vstoupit do politické strany a účastnit se na jejich aktivitách, aniž by nutně museli zastávat funkce či za to byli placeni. Z jakého důvodu vstupují občané do politických stran? Je to protože a) chtějí v budoucnu získat výhodné pozice a funkce, b) chtějí změnit situaci k lepšímu, c) chtějí získat kontakty, d) jde jim o finanční zisk, e) chtějí někam patřit, f) chtějí se podílet na plnění programu strany?“ Varianty odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Graf 1: Názory na to, proč lidé vstupují do politických stran

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 19. 9. 2016, 999 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Tabulka 1: Názory na to, proč lidé vstupují do politických stran – časové srovnání

	IV/03	X/07	X/08	IX/10	IX/12	IX/15	IX/16
získat kontakty	85/9	88/6	84/10	87/8	87/9	84/10	87/7
získat výhodné pozice a funkce v budoucnu	75/18	82/12	82/13	84/11	87/9	85/10	85/9
finanční zisk	66/26	77/14	79/15	82/12	85/10	79/14	82/12
podílet se na plnění programu strany	69/20	58/24	61/26	63/24	54/35	67/22	62/27
změnit situaci k lepšímu	72/20	59/29	61/30	66/26	55/38	67/26	61/30
někam patřit	68/21	57/25	58/27	59/26	57/29	63/23	61/25

Pozn.: Součty procentních podílů odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“/„spíše ne“ a „rozhodně ne“.

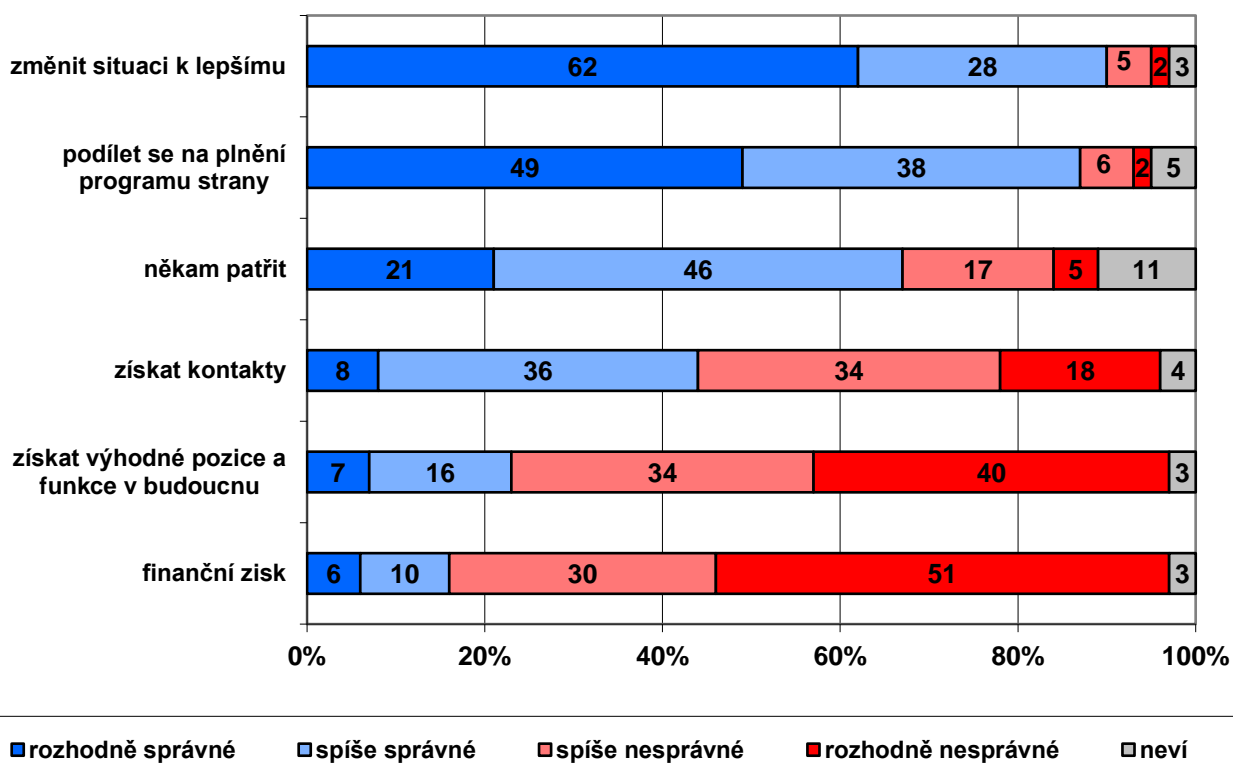
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Z hlediska časového srovnání, které nabízí tabulka 1, je patrné, že od posledního šetření realizovaného v září 2015, došlo k poklesu kladných odpovědí u obou důvodů reprezentujících společenský přínos, tj. u snahy podílet se na prosazování a plnění programu strany (pokles kladných odpovědí o 5 procentních bodů) a snahy o zlepšení situace (pokles kladných odpovědí o 6 procentních bodů). Aktuální výsledky jsou v případě všech sledovaných položek srovnatelné se situací v letech 2008 a 2010. Názor, že hlavními důvody pro vstup do politické strany jsou snaha získat výhodné pozice a funkce v budoucnu a snaha získat kontakty dominuje v české společnosti po celou dobu, kdy je tato otázka do výzkumů CVVM zařazována, tj. od roku 2003.

Z údajů v grafu 2 plyne, že v případě názorů týkajících se správnosti uvedených důvodů ke vstupu do politických stran mají položky značně odlišné pořadí, než je tomu u mínění o skutečném chování. Snahu o finanční zisk označilo za důvod vstupu do politické strany 82 % dotázaných, za správný ho ale považuje jen 16 % občanů, 81 % ho pokládá za

nesprávný. Podobně snahu získat v budoucnu výhodné pozice a funkce, kterou 85 % respondentů považovalo za důvod vstupu do politické strany, za správnou motivaci považuje jen 23 % občanů, podle 74 % není tento důvod správný. Zajímavé v tomto směru je hodnocení snahy získat vstupem do politické strany kontakty. Tento důvod pokládalo za relevantní 87 % oslovených, v názorech na jeho správnost či nesprávnost zůstává česká veřejnost poněkud rozpolcena, když za správný důvod pro vstup do politické strany jej označilo 44 % dotázaných a za nesprávný 52 % respondentů. Nejsilnějším důvodem pro vstup do politické strany by podle občanů měla být vůle změnit situaci k lepšímu (90 % kladných odpovědí), dále následují touha podílet se na plnění programu strany (87 %) a s jistým odstupem i potřeba někam patřit (67 %).

Graf 2: Názory na to, nakolik je správné vstupovat do politických stran z uvedených důvodů²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 5. – 19. 9. 2016, 999 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V názorech na správnost a nesprávnost různých důvodů pro vstup do politické strany se významně neliší lidé různého věku, vzdělání, ekonomického postavení ani politické orientace.

Názory na to, z jakých důvodů je správné vstupovat do politických stran, jsou v čase (viz tabulku 2) poměrně stabilní a v mínění občanů ohledně této věci nedochází k větším změnám. V porovnání s posledním šetřením realizovaným v září 2015 mírně (o 4 procentní body) poklesl podíl občanů, kteří za správný motiv pro vstup do politické strany označují snahu získat kontakty. Otázka na hodnocení správnosti motivací pro vstup do politické strany se ve výzkumech CVVM objevuje už od roku 2003. Z dlouhodobého časového hlediska vidíme, že postupně klesá podíl respondentů, kteří za správný důvod považují touhu někam patřit (pokles mezi roky 2003 až 2016 o 10 procentních

² Znění otázky: „A je to tak podle Vašeho názoru správné? Má být důvodem pro vstup do politické strany to, že a) chtějí v budoucnu získat výhodné pozice a funkce, b) chtějí změnit situaci k lepšímu, c) chtějí získat kontakty, d) jde jim o finanční zisk, e) chtějí někam patřit, f) chtějí se podílet na plnění programu strany?“ Varianty odpovědí: rozhodně správné, spíše správné, spíše nesprávné, rozhodně nesprávné.

bodů) a naopak mírně roste podíl těch, kteří za správnou považují touhu získat výhodné pozice a funkce v budoucnu (nárůst o 8 procentních bodů oproti roku 2003).

Tabulka 2: Názory na to, nakolik je správné vstupovat do politických stran z uvedených důvodů – časové srovnání

	IV/03	X/07	X/08	IX/10	IX/12	IX/15	IX/16
změnit situaci k lepšímu	92/5	90/6	93/4	93/5	90/7	91/7	90/7
podílet se na plnění programu strany	90/5	88/5	88/6	91/5	88/7	88/6	87/8
někam patřit	77/15	70/16	75/14	67/23	68/21	67/22	67/22
získat kontakty	44/52	42/50	40/55	45/50	38/56	48/47	44/52
získat výhodné pozice a funkce v budoucnu	15/82	17/79	16/80	20/76	18/79	22/75	23/74
finanční zisk	13/83	13/83	12/85	15/82	14/84	17/81	16/81

Pozn.: Součty procentních podílů odpovědí „rozhodně správné“ a „spíše správné“/ „spíše nesprávné“ a „rozhodně nesprávné“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-09</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>5. - 19. 9. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>999</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>209</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PV.55, PV.56, PV.57</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pv161205</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>5. prosince 2016</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.]